

## A) UVOLŇOVACÍ CVIČENÍ PŘED PSANÍM LISTŮ ČÁRYMÁRY

Psaní (kreslení) motivovat krátkým příběhem spojeným s daným tématem - je součástí tohoto materiálu, viz níže. Nejdříve vše cvičit „ve vzduchu“: z ramene, z předloktí, ze zápěstí.

Ke každému úkolu je k dispozici **jednoduchá říkanka** - slouží k rytmizaci při psaní, k propojení zvuku a pohybu ve prospěch rytmického plynulého pohybu.

**! UČITEL SI MUSÍ SÁM NEJDŘÍVE ZKUSIT ROZFÁZOVAT GF CVIKY V SOULADU S ŘÍKANKOU A SLADIT SLOVO + POHYB SPRÁVNĚ RYTMICKY, ABY VŠE MOHL PRECIZNĚ PŘEDVĚST DĚTEM.**

K DISPOZICI JSOU **NÁVODNÁ VIDEO** S UKÁZKOU RYTMIZACE (ZA POMOCI ŘÍKANKY NEBO MELODIE) A S METODICKÝM NÁVODEM.

### 1. KLIKATICE, DRÁHY - na rozcvičení a uvolnění ramene

*O PRÁZDNINÁCH LIDÉ HODNĚ CESTUJÍ A ZDOLÁVAJÍ RŮZNÉ DRÁHY - LANOVKOU, NA KOLE, NA KOLOBĚŽCE, AUTÍČKOVOU - O POUTI, V LANOVÉM CENTRU A JINÉ.*

a) Modelujte dráhy z modelíny - děti přejíždějí dráhy prstem, autem.

b) Vytvářejte dráhy ze švihadel, lana - děti přecházejí.

c) Kreslit dráhy houbou a vodou na tabuli, na kachličky - velké tahy.

**Říkanka:**

**JEDEME, JEDEME, DO ŠKOLY SE VEZEME.**

**Varianty:** ...ZE ŠKOLY SE VEZEME, NA VÝLET, Z KOPEČKA... SE VEZEME.

Můžeme také kreslit do mouky, do krupice, do písku, případně na tabuli, na stírací tabulku, na velké archy papíru, na samolepící fólii přilepenou na zeď.

Při „rozcvičování ruky“ a pro motivaci lze při kreslení různých čar nebo kruhů říkat:

**ČÁRYMÁRY, KRESLÍM ČÁRY. ČÁRYMÁRY, KRESLÍM ČÁRY.**

**HOLA, HOLA, KRESLÍM KOLA.**

## 2. LEŽATÁ OSMIČKA

*PŘED ŠKOLOU DĚTI BĚHALY PO OSMIČKOVÉ DRÁZE.*

Předkreslit velkou ležatou osmičku na tabuli a děti ji ve stoje „opisují ve vzduchu“. Začínat vždy od středu směrem nahoru doprava. Nejdřív veliký tvar - píšeme „z ramene“, až po menší tvar psaný ze zápěstí.

Děti mohou zkoušet ležatou osmičku na tabuli křídou (fixou) a poté ji houbičkou mazat (stejnými tahy, jako by ji psaly).

Osmičku v tělocvičně nebo na hřišti udělat ze švihadel, z lana, případně nakreslit na chodník křídou a děti po osmičkách přecházejí.

Osmičku vymodelovat z modelíny a „jezdit po ní“ prstem, kreslit osmičku na pruhy papíru.

Ležatou osmičku můžeme zařadit před každým psaním.

**Říkanka:**

**JEDNA KLIČKA, DRUHÁ KLIČKA, KRESLÍM DRÁHU PRO AUTÍČKA.**

## 3. HONIČKY

*POSLEDNÍ DNY PRÁZDNIN SI PEPA UŽÍVAL KRÁSNÉHO POČASÍ A HER S KAMARÁDY I SE SESTRÍČKOU. DĚTI HRÁLY ČASTO NA HONĚNOU.*

**HONIČKY** (na velký formát):

a) Např. na lavici dát igelit. Kreslit fixou klikaté čáry všemi směry.

b) Kreslit na svislou plochu - na samolepicí fólie, tabule (kreslit fixou, houbou, houbičkou na nádobí...)

c) Kreslit na pruh papíru na zemi (fixou, voskovkou, měkkou tužkou).

**CÍL:** Uvolnění ruky před psaním, plynulý pohyb ruky po papíře (kreslit nejdříve ve vzduchu celou paží - z ramene, předloktím a zápěstím).

**Říkanka:**

**UTÍKEJ, ÁJO, UTÍKEJ, UTÍKEJ, HONÍ TĚ PEPA DIVOKEJ, DIVOKEJ.**

## 4. PŘÍTLAK A UVOLNĚNÍ

*O PRÁZDNINÁCH JSME OPÉKALI A GRILOVALI. TATÍNEK MUSEL NAŘEZAT POLÍNKA NA OHEŇ. MĚL TUPOU PILU, PROTO MUSEL HODNĚ TLAČIT, ABY ŠPALKY ROZŘEZAL.*

**CÍL:** „Prožít na vlastní kůži“, co znamená, když na papír „ryju“, jak se cítím, co dělá moje ruka. Děti „ryjí“, jak nejvíce umí a jak nejdéle to vydrží. Z toho postupně odvodit - „nacítit“, jak silně musím psát, abych neryl/a, aby čáry byly „tak akorát silné“.

**Říkanka:**

**TÁTA ŘEŽE TUPOU PILOU, MUSÍ TLAČIT VELKOU SILOU.**

a) Trénovat čáry, kdy na tužku přitlačíme (ryjeme) a uvolníme (píšeme správným tlakem).

Ukázky viz videa (**SKÁLA-PEŘÍ**). Děti si mohou vymyslet i jiné protiklady tvrdého a měkkého materiálu - vzít na pomoc kámen X vatu, houbu...

## **5. GYMNASTIKA PRSTŮ A OHEBNOST RUKY**

Děti díky dnešnímu způsobu života mají „neohebnou“ ruku a prsty, nedovedou udělat z prstů a dlaně „klenbu - kolíbku“, což je nezbytné ke „špetkovitému úchopu“. Mají tzv. „**placatou**“ ruku.

Video napoví, jak pohyblivost ruky a prstů trénovat a zlepšovat: (bagrování, vkládání něčeho do lahve, manipulace a cvičení s míčkem v dlani, brnkání a drnkání, zobání, gymnastika prstů aj.)

Gymnastiku prstů trénujeme jednou rukou, druhou rukou, potom oběma, také můžeme zkusit se zavřenýma očima - různé varianty tukaní prstů o sebe, v různém rytmu.

Dalším problémem je **nehybnost dlaní doprava a doleva**, což nutí žáky otáčet si papír, když mají psát čáry v různých směrech - nejsou schopni měnit směr pohybu ruky s tužkou. K nápravě napomáhá pravidelné rozcvičování prstů i zápěstí (mávání, tleskání, míchání, modelování, krouživé pohyby v zápěstí) a každodenní jednoduché činnosti, kdy žáci např. zametají smetí, strouhají na struhadle, válejí rukama těsto, „solí“, vybarvují, modelují z plastelíny apod.

**a) Na melodii 1, 2, 3, 4, 5. COS TO, JANKU, COS TO SNĚD?**

1, 2, 3, 4, 5 - (prsty ťukají o sebe)  
PRSTY PROCVIČÍM SI HNED. (prsty ťukají o sebe)  
MÁVÁME, TLESKÁME, ZÁPĚSTÍM ZATOČÍME. (znázorňujeme, co zpíváme)  
MÁVÁME, TLESKÁME, ZÁPĚSTÍM ZATOČÍME.  
ZÁPĚSTÍMI TOČÍME (na jednu stranu, na druhou, do tvaru osmičky)

**b) „ZOBÁNÍ“:** Na podložce, pohyb v zápěstí.

PTÁCI SE NA PODZIM PŘED DALEKOU CESTOU MUSÍ HODNĚ  
NAKRMIT, ZOBAJÍ VŠE, CO NAJDOU.

**ZOB, ZOB, ZOB, ZOBÁME, POTRAVU HLEDÁME.**

**c) „BAGRUJEME“:** Nabíráme fazole do „špetky“ a vkládáme je do  
uřezané PET lahve, rozcvičujeme zápěstí.

**FAZOLE NABÍRÁM, DO LAHVE JE UKLÁDÁM.**

**d) POHYB ZÁPĚSTÍ:** Položit dlaně na lavici, palce u sebe

**PLÁCI, PLÁCI** (prsty rozpláclé na lavici, natažené)

**TUKY, ŤUKY** (ťukat konečky prstů, jako klavírista, všechny prsty  
najednou, jeden prst za druhým)

**DRNKY, DRNKY** (střídavě jedním prstem za druhým jako na kytaru)

## **B) SOUBOR LISTŮ ČÁRYMÁRY - GF prvky 1. skupiny**

Postupujeme od GF prvků 1. skupiny, po prvky 4. skupiny. Každý prvek procvičujeme několikrát v různě náročných verzích.

Každý list je spojený s tématem, kterým se právě zabýváme v učebnici S PEPOU DO ŠKOLY, později ŠKOLÁK PEPA 1.

Součástí každého listu je říkanka, která má pomoci psát ve správném rytmu, COŽ JE NUTNÉ NEJDŘÍVE NACVIČIT A ZAUTOMATIZOVAT při „psaní ve vzduchu“, při pochodování do rytmu, tleskání, hře s dřívky...

**CÍLEM** rytmizace při psaní je snaha o plynulost, lehkost a vázanost.

SOUBOR ČÁRYMÁRY obsahuje dostatečné množství listů pro správné nacvičení a automatizaci všech základních grafomotorických prvků.

V případě, že děti mají dobré základy grafomotoriky z MŠ, není nutné dělat všechny listy. V opačném případě lze některé obtížnější prvky nacvičit nejdříve ve vzduchu, na tabuli, na větším formátu, v mouce...

### **1. SLUNÍČKO: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 3**

*PRVNÍ ŠKOLNÍ DEN BYL KRÁSNĚ SLUNEČNÝ. (PRÁZDNINOVÉ DNY)*

**KOLO, KOLO, KOLEČKO**, - Psát lehce několikrát dokola, oběma směry.

**S PAPRSKY JE SLUNÍČKO**. - Na 1 slabiku psát 1 paprsek. Na 1 slabiku psát 1 paprsek - od „kolečka“ směrem ven. Celkem 7 paprsků různými směry. Neotáčet papír.

### **2. ÁJA HOUPÁ MEDVÍDKA: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 4**

*PEPOVA SESTRÍČKA ÁJA MÁ NEJOBLÍBENĚJŠÍ HRAČKU PLYŠOVÉHO MEDVÍDKA BRUMLU. NOSÍ JEJ ÚPLNĚ VŠUDE. HRAJE SI S NÍM A TAKÉ MU ČASTO ZPÍVÁ UKOLÉBAVKU.*

**HOUPY, HOUPY, MEDVÍDKU, SPINKEJ ASPOŇ CHVILINKU.**

Kreslit lehce, tam a zpátky - plynule, 8 x obtáhnout každý oblouk.

### **3. PEPA SI HRAJE S MÍČEM: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 5**

*PEPA PO VYUČOVÁNÍ NEJRADĚJI HRAJE S KAMARÁDY NA HŘIŠTI FOTBAL A JINÉ HRY S MÍČEM. TAKÉ RÁDI SKÁČOU PANÁKA.*

## HOP A SKOK, SKÁČE MÍČ, HOP A SKOK – UŽ JE PRYČ.

Podobně jako list 3 - horní oblouk.

### 4. CESTA DO ŠKOLY: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 7

*PEPA MÁ RÁD, KDYŽ JDOU RÁNO S MAMINKOU A ÁJOU DO ŠKOLY PĚŠKY. CESTOU SI POVÍDAJÍ A DÁVAJÍ SI HÁDANKY.*

**DO ŠKOLY, ZE ŠKOLY, ŘEŠÍME ÚKOLY.** - Čáry lehce od tečky k tečce, zleva doprava a zpět.

**Psaní vodorovné čáry:** Ruka opřená hřbetem dlaně o lavici, loket mírně zvednutý, oko sleduje pohyb k tečce, minimální pohyb hlavou, nenaklánět tělo. Procvičovat oční pohyby - sledovat očima svůj prst, který posouváme před očima doprava, doleva.

**CESTIČKA, CESTIČKA, PÍSKOVÁ JE CELIČKÁ.** - „Zobání“, ze zápěstí.

### 5. RODINA: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 8

*ZE ŠKOLY SE PEPA VŽDY TĚŠÍ DOMŮ, NA CELOU RODINU.*

**TO JE MÁMA, TO JE TÁTA, TO JE ÁJA, TO JE PEPA.** - Video napoví. Kruhy kolem každého obrázku (oběma směry). Nespěchat, každý pohyb a čáru pečlivě dotáhnout.

**VŠECHNY SPOLU SPOJÍME,** - diagonální čáry, zleva, doprava  
**RODINU VYTVOŘÍME.** - „rámeček“ kolem dokola, od levého horního rohu (černá tečka)

### 6. SPOLUŽÁCI: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 9

*PEPA MÁ VE TŘÍDĚ KAMARÁDY, SE KTERÝMI RÁD HRAJE RŮZNÉ HRY.*

**KOLO MLÝNSKÉ DĚLÁME,** - kruhy spojit všechny značky  
**SVOJE MÍSTA MĚNÍME.**

Ke značkám dětí lze dopsat začáteční písmena jmen, případně celá jména. Místa měnit náhodně, pokaždé lze vést čáry jinak. Plynule měnit směr pohybu (důležité je mít pohyblivé zápěstí).

Hru na výměnu míst v kruhu si můžeme zahrát v tělocvičně.

## 7. KOŠILE: diagnostický, opakovací list

*PEPA MÁ OBLÍBENOU SVĚTLEMODROU KOŠILI, VE KTERÉ NEJRADĚJI CHODÍ DO ŠKOLY. MY MU JI VYZDOBÍME, AŽ JE VESELEJŠÍ, BAREVNĚJŠÍ.*

**PEPÍČKOVU KOŠILI**

- Video napoví - různé možnosti čar

**VYZDOBÍME ZA CHVÍLI.**

- Košili lze dělat na tvrdou čtvrtku a pruhy malovat barvami a štětcem.

**PŘIŠIJEME KNOFLÍKY,**

- knoflíky = malé kroužky

**PEPA- FEŠÁK VELIKÝ.**

V levé části lze kreslit čáry od tečky k tečce - v pravé hustěji (1 slabika = 1 čára).

## 8. SMAJLÍCI: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 10

*ABYCHOM SI MOHLI ÚKOLY SAMI HODNOTIT, MUSÍME ZVLÁDNOUT NAKRESLIT SMAJLÍKY I MRAČOUNY.*

**SMAJLÍK JEDE, ÚSMĚV VEZE.**

**MRAČOUN JEDE, SMUTEK VEZE.**

Smajlíky a mračouny modelovat z modelíny, předvádět mimikou.

Obličej smajlíků i mračounů obtáhnout rytmicky 4krát, pusou - 2x.

Při kreslení a doprovodné říkance - NESPĚCHAT, ať má žák dostatek času na pečlivé nakreslení „pusy“ i očí.

## C) SOUBOR LISTŮ ČÁRYMÁRY - GF prvky 2. skupiny

### 9. RENDLÍKY: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 11

*UČÍME SE O OSOBÁCH A POVOLÁNÍCH VE ŠKOLE. VE ŠKOLNÍ JÍDELNĚ PRACUJÍ KUCHAŘKY A KUCHAŘI, KTEŘÍ VAŘÍ OBĚDY. POTŘEBUJÍ VELKÉ HRNCE, RENDLÍKY A PEKÁČE. NA MÍCHÁNÍ POUŽÍVAJÍ VAŘEČKY.*

**RENDLÍK KULATÝ, ZPRAVA UŠATÝ. ZLEVA UŠATÝ.**

**MÍCHALY KUCHAŘKY KAŠIČKU, NA KULATÉM RENDLÍČKU.**

Závitnici nejdříve nacvičit ve vzduchu, psaním do mouky, vymodelováním a obtažením závitnice z modelíny.

## **10. ŠKOLNÍKOVA PILKA: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 12**

*VE TŘÍDĚ POTŘEBUJEME ČASTO NĚCO OPRAVIT, UŘÍZNOUT, PŘIPEVNIT. ŠKOLNÍK MÁ SPOUSTU NÁŘADÍ A SE VŠÍM SI VÍ RADY.*

**PAN ŠKOLNÍK MÁ OSTROU PILKU, VŠE OPRAVÍ ZA VTEŘINKU.** Video!

Pilka: horní oblouk plynule 4x tam a zpět; zuby - jedním tahem, plynulý pohyb ruky po papíru, nezvedat ruku, neotáčet papír. Dítě musí dodržet směr, na vrcholu špičky přibrzdit, změnit směr pohybu a pokračovat dál.

## **11. PASTELKY (můžeme také tvořit pastelky z modelíny!!!): S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 13**

*POZNÁVÁME BARVY NA PASTELKÁCH, SKLÁDÁME JE DO SLOUPCŮ A DO ŘÁDKŮ A TAKÉ SI JE UDRŽUJEME V POŘÁDKU.*

**OSTRÉ ŠPIČKY NA PASTELCE, NAMALUJÍ VŠECHNO TENCE.** Video!

Náročnost se zvyšuje zmenšováním tvarů a spojováním více tvarů. Dítě musí dodržet směr, na vrcholu špičky přibrzdit, změnit směr pohybu a pokračovat dál. Nezvedat ruku a neotáčet papír, stejně jako u listu 10. „Špičky“ obtahujeme několikrát za sebou.

## **12. AKTOVKA: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 14**

*UČÍME SE PŘIPRAVIT VĚCI DO AKTOVKY DLE ROZVRHU A UDRŽOVAT V AKTOVCE POŘÁDEK.*

**VYBÍRÁM, VYBÍRÁM, COPAK DO AKTOVKY DÁM?**

Čáry se kreslí od věcí ke středu - „do aktovky“.

Velké nároky na pohyblivost zápěstí, aby žáci neotáčeli papír.

## **13. NŮŽKY: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 15**

*VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ I V PRACOVNÍCH ČINNOSTECH ČASTO POUŽÍVÁME NŮŽKY. NAUČÍME SE NŮŽKY JEDNODUŠE NAKRESLIT.*

**DVĚ HŮLČÍČKY PŘEKŘÍŽÍM, VELKÝM ŠROUBEM UPEVNÍM.** Video!

**JEDNO VEJCE DOKRESLÍM, DRUHÉ VEJCE DOKRELÍM.**

„Vejce“: snažit se o „stojatou švestku“, kterou vykrouží 4x po sobě.



#### **14. MÍČ: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 16**

*V TĚLOCVIKU SI DĚTI RÁDY HRAJÍ S MÍČEM. UČÍ SE DRIBLOVAT, HÁZET I CHYTAT. TRÉNUJÍ TAKÉ PŘIHRÁVKY ODRAZEM O ZEM. SNAŽÍ SE UDĚLAT NĚKOLIK PŘIHRÁVEK ZA SEBOU.*

**HOP A SKOK, SKÁČE MÍČ, HOP A SKOK, UŽ JE PRYČ.** Video!

Náročnost stoupá zmenšováním tvarů a spojováním oblouků.

Každou řadu kreslíme po dobu celé říkanky tam i zpět (1. řádek - 2 oblouky, 4x přes sebe; 2. řádek - 4 oblouky, 2x přes sebe; 3. řádek - 8 oblouků, každý oblouk jen 1x).

#### **15. V TĚLOCVIČNĚ NA KRUZÍCH: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 16**

*V TĚLOCVIČNĚ SE DĚTI TAKÉ MOC RÁDY HOUPOU NA KRUZÍCH.*

**HOUPY, HOUPY NA KRUZÍCH, Z TĚLOCVIČNY SLYŠÍM SMÍCH.**

Stejně jako list č. 14, jen dolní oblouk. Možno jako motivaci se na kruzích v tělocvičně pohoupat (nebo na houpačce).

#### **16. VODA A MÝDLO: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 17**

*PO POUŽITÍ ZÁCHODU SI MUSÍME VŽDYCKY UMÝT RUCE - TEPLOU VODOU A MÝDLEM.*

**VLNKU ZA VLNKOU, KRESLÍM PASTELKOU.** - Vlnky jsou těžký prvek!

Než začnou děti psát 4 spojené vlnky, je dobré nacvičit jen spojení horního a dolního oblouku (do „**dvojvlnky**“). Vlnky prvně vymodelovat modelíny!

**MÝDLO OVÁLNÉ, RŮZNĚ BAREVNÉ.** - Tvar „stojaté a ležaté švestky“.

**Ovály - švestky:** „motáme“ oběma směry, několikrát za sebou. Je to jeden ze základních prvků, které jsou důležité pro pozdější zvládnutí horní a dolní smyčky, spojených smyček, potažmo plynulého psaní. Když „švestky“ plynule napojujeme k sobě, současně vznikají kličky.

#### **17. KOLÁČE: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 18**

*PEPA SE VŽDY TĚŠÍ, KDYŽ MÁ NA SVAČINKU MAMINČINY OVOCNÉ KOLÁČE SYPANÉ MÁKEM. V LÉTĚ DĚLALA MAMINKA KOLÁČE*

*JAHODOVÉ, MALINOVÉ A NA PODZIM PEČE JABLEČNÉ A HLAVNĚ ŠVESTKOKVÉ. MAMINKA KOLÁČE KRÁJÍ NA MENŠÍ DÍLY.*

**NEŽ KOLÁČE SNÍME, TAK JE ROZDĚLÍME.** - Všechny čáry vést od středu ke kraji. Nespěchat a neotáčet papír.

**AJ TAK, TAK, SYPU MÁK.** („zobání“)

Zkoušet nejdříve prstem (prsty střídat) a rozhýbat pořádně zápěstí. Při nácvičku „prstem“ možno zkusit také oběma rukama najednou.

## **D) SOUBOR LISTŮ ČÁRYMÁRY – GF prvky 3. skupiny**

### **18. MRAKY: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 19**

*NA PODZIM ČASTO PRŠÍ. OBLOHU POKRYJÍ VELKÉ ČERNÉ MRAKY.*

**NA OBLOZE VELKÝ MRAK, NAKRESLÍM HO TAKY TAK.**

**PRŠÍ, PRŠÍ, JEN SE LEJE, KAM KONÍČKY POJEDEME?**

Mrak se kreslí jedním tahem a jednotlivé oblouky se spojují dolní smyčkou. Je to hodně těžké. Nejdříve natrénovat ve vzduchu, v písku, mouce a vymodelovat z modelíny - podobně jako závitnici.

„Dešťová čára“ se píše vždy shora dolů, má stejný sklon jako písmo.

### **19. MÍSA S OVOCEM (STOJATÉ ŠVESTKY): S PEPOU, STR. 20**

**HOUPY, HOUPY MÍSU MÁM, SLADKÉ ŠVESTKY NA NI DÁM.** - mísa

**ŠVESTIČKA, ŠVESTIČKA, SLADOUČKÁ JE CELIČKÁ.** - 4 „stojaté švestky“

Mísu kreslit co největší, do rytmu ji několikrát obtáhnout tam a zpět.

Švestky = „levotočivé ovály“ - propojovat dohromady, přičemž vznikají horní kličky. Je to průprava na plynulé psaní.

### **20. JABLKO - JEDNOTAŽKA: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 21**

**BYLA JEDNA BABKA, PRODÁVALA JABKA.**

Správný tvar jablíčka nacvičit „ve vzduchu“, prstem na papír, možno vymodelovat z modelíny. Jednotažky slouží k nácvičku plynulého volného pohybu ruky po papíru. Proto je nutno ve vymezeném prostoru mnohokrát tvar zkoušet, ideálně nejdříve žlutou pastelkou, lehce, do rytmu říkanky a až po několikerém vyzkoušení psát „naostro:“ Do větších jablíček mohou žáci kreslit menší jablka.

## **21. ZAHRADNÍK - DOLNÍ OBLOUKY ÚZKÉ, SPOJENÉ: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 22**

*ZAHRADNÍCI MAJÍ NA PODZIM MNOHO PRÁCE. MUSÍ SKLIDIT A USKLADNIT PODZIMNÍ ÚRODU ZELENINY. NAPŘÍKLAD BRAMBORY, MRKEV, PETRŽEL, KŘEN, CELER, KTERÉ MUSÍ VYKOPAT ČI VYRÝT.*

**NA PODZIM ZAHRADNÍK S MOTYKOU,  
VYKOPAL BRAMBORU VELIKOU.**

Nacvičujeme spojování „úzkých“ dolních oblouků, které jsou potřeba při psaní např. u, v, w a a také slouží k nácvičku plynulosti psaní. Zatím nejde o jeden izolovaný dolní zátrh (prvek 4. skupiny, tzv. „koník“).

## **22. KRTINCE - DOLNÍ OBLOUKY ÚZKÉ, SPOJENÉ: STR. 23**

*ČASTO SE ZAHRADNÍCI NESTAČÍ ANI DIVIT, KOLIK KRTINCŮ DOVEDOU KRTCI VYTVOŘIT ZA JEDINÝ DEN. NA PODZIM JE VIDĚT NA ZAHRADÁCH JEDNA HORMÁDKA HLÍNY VEDLE DRUHÉ.*

**VELKÝ KOPEC, KOPEČEK, UDĚLAL HO  
NA ZAHRADĚ PRACOVITÝ KRTEČEK.**

trénujeme jen horní úzké oblouky (malé psací n, m, N, M). Horní zátrh („slepičku“) nacvičujeme až později.

## **23. TAŠKY NA STŘEŠE: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 24**

*DĚTI DOSTALY ZA ÚKOL NAKRESLIT STŘEŠNÍ TAŠKY, JAKÉ BÝVAJÍ NA STŘEŠE DOMŮ.*

**DOMA V TEPLÉ SEDÍME, STŘEŠNÍ TAŠKY KRESLÍME.** - 8 spojených dolních oblouků úzkých.

## **24. KOUŘ: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 25**

*NA PODZIM JSOU CHLADNÁ RÁNA I VEČERY. STĚHOVAVÍ PTÁCI ODLETĚLI. VYSTŘÍDALY JE VRÁNY. LIDÉ TOPÍ V KRBU, ABY SE OHŘÁLI. DĚTI DOMA VYTVÁŘEJÍ RŮZNÉ VÝROBKY Z PŘÍRODNIN.*

**Z KOMÍNA SE KOUŘÍ, VRÁNY OČI MHOUŘÍ.**

List je velmi náročný na dodržení velikosti, tvaru, návaznosti a sklonu.

Nácvik začít stojatou švestkou (pravotočivou, levotočivou) a posouvat papír. Možno trénovat po 3 kličkách a postupně přidávat.

## **25. VLAŠTOVKY: PERUTĚ, S PEPOU DO ŠKOLY, str. 26**

*VLAŠTOVKY A JIŘIČKY JSOU SI VELMI PODOBNÉ. VLAŠTOVKY ALE MAJÍ OCÁSEK JAKO VIDLIČKU A PODLE TOHO JE POZNÁME.*

**VLAŠTOVIČKY, VLAŠTOVIČKY, POVÍDALKY, ŠVITOŘIČKY.**

Děti dokreslují pířka na křídlech a na ocasech (spojené úzké oblouky). Prvek „vlaštovka“ se objeví ještě na listech 35 a 36, kde je cílem nacvičit horní kličku, což je náročnější prvek 4. skupiny a část mnoha písmen. Zde mohou děti vlaštovky vybarvovat.

## **26. JEŽEK GF: JÍDELNÍČEK, S PEPOU DO ŠKOLY, str. 28**

*JEŽCI SE MUSÍ PŘED ZIMOU POŘÁDNĚ VYKRMIT. POTOM SE ZAHRABOU DO LISTÍ A TAM SPÍ A SPÍ A SPÍ.*

**CO BUDU MÍT K OBĚDU?**

**ŠNEKA, ČERVA, ŽÍŽALU!**

Cílem této strany je opakování pravotočivé a levotočivé šroubovice, případně „vlnovek“ při dokreslování žížal.

Ježek se objeví ještě na listech 46 a 47, kde budou žáci trénovat ostrý zátrh (prvek 4. skupiny a část mnoha písmen).

## **27. JEDNOTAŽKA HŘÍBEK, S PEPOU DO ŠKOLY, str. 30**

*NA PODZIM, POKUD VENKU DOSTATEČNĚ PRŠÍ, MŮŽEME V LESE NAJÍT MNOHO HUB.*

**VELKÁ NOHA A KLOBOUČEK, V MECHU SEDÍ HŘÍBEČEK.**

STOJATÉ A LEŽATÉ ŠVESTKY.

Stejný metodický postup jako u listu 20.

## **28. SMRK: S PEPOU, STR. 32**

*DĚTI SE VE ŠKOLE UČILY POZNÁVAT JEHLIČNATÉ STROMY A JEJICH ŠIŠKY. PEPA VŠECHNO ZNÁ OD DĚDEČKA FILIPA, KTERÝ JE HAJNÝM NA ŠUMAVĚ. PEPA S NÍM CHODÍ ČASTO DO LESA.*

## **ČÁRA ŠIKMÁ, PROHNUTÁ, JAKO VĚTEV SMRKOVÁ.**

**Šikmá čára prohnutá („smrková“)** se vždycky píše odspodu nahoru. Tento grafomotorický prvek („šikmá čára prohnutá“) zařazujeme mezi prvky 3. skupiny, protože je dobře zvládnutelný. Žáci musí mít oba typy čar (dešťová = šikmá shora i smrková = prohnutá odspodu) dobře nacvičeny, aby zvládli další prvky, které tyto čáry obsahují. Oba typy čar vymodelujte z modelíny a názorně předvedte rozdíly.

### **29. PADÁ LISTÍ: S PEPOU DO ŠKOLY, STR. 33**

*V ŘÍJNU SE ZAČÍNÁJÍ LISTY STROMŮ KRÁSNĚ BARVIT. JAKMILE ZAFOUKÁ SILNĚJŠÍ VÍTR, LISTY VÍŘÍ VZDUCHEM. PROTO SE TAKÉ ŘÍKÁ, ŽE PODZIM JEZDÍ NA STRAKATÉ KOBYLE.*

#### **LISTÍ ŽLOUTNE, POLETUJE, PO STRNIŠTÍCH VÍTR DUJE.**

List velmi náročný na dodržení velikosti, tvaru, návaznosti a sklonu. Návčik začít stojatou švestkou (levotočivou - pravotočivou). Možno trénovat po 3 kličkách a postupně přidávat.

### **30. DRAK: S PEPOU DO ŠKOLY, str. 35**

*NA PODZIM DĚTI RÁDY POUŠTĚJÍ DRAKY. VE ŠKOLE BÝVÁ DRAKIÁDA. KDYŽ TROŠKU FOUKNE VÍTR, MÁVAJÍ NA DĚTI JEN DRAČÍ OCASY.*

#### **VYLETĚL SI PYŠNÝ DRAK,**

#### **VYLETĚL AŽ DO OBLAK.**

### **31. OVEČKA (STOJATÉ ŠVESTKY): ŠKOLÁK 1, STR. 4-5**

*U DĚDEČKA NA ŠUMAVĚ JE CELÉ STÁDO OVEČEK. ULA JE DIVOKÁ A S DĚTMI RÁDA DOVÁDÍ. OVČÍ BABIČKA OLIVKA JE NAOPAK KLIDNÁ.*

#### **OVEČKA, OVEČKA, BĚŽELA Z KOPEČKA.**

Švestky = „pravotočivé ovály“ - propojovat dohromady, přičemž vznikají dolní kličky. Je to průprava na plynulé psaní.

### **32. JEDNOTAŽKA SMRK: ŠKOLÁK 1, STR. 6-8**

*SMRK POZNÁ KAŽDÝ ŠKOLÁČEK. PODLE JEHLIČÍ A PODLE ŠIŠEK.*

## ROSTE V LESE MALÝ SMRK, KRESLÍM SMRK, ANI MRK.

### 33. ČEPICE: ŠKOLÁK 1, STR. 10-11

ÁJA DOPLATILA NA TO, ŽE SI PŘI POUŠTĚNÍ DRAKA SUNDALA ČEPICI. DOSTALA ANGÍNU. BUDE SI PRO PŘÍŠTĚ PAMATOVAT, ŽE NA PODZIM, PŘI STUDENÉM VĚTRU, ROZHODNĚ NOSÍME ČEPICI NA HLAVĚ.

#### BABI PLETE JEHLICÍ, BAMBULATOU ČEPICI.

Diagnostický list, opakování horních a dolních spojených kliček, zátrhů, případně závitnice (bambula). Lze udělat také jako výtvarné „dílo“: Čepici vystříhnout z tvrdé čtvrtky a prvky malovat voskovkami.

**BABI PLETE SVETR, UPLETE HO METR.** – VARIANTA, VV + PČ, stejně jako list 35. Vystříhnout svetr, malovat barvami horní i dolní kličky.

### 34. MAŠLIČKA: ŠKOLÁK 1, STR. 13-14

MAMINKA ÁJI A PEPY JE ZDRAVOTNÍ SESTRA. UMÍ DĚLAT MAŠLIČKY Z NÁPLASTI, ALE TAKÉ NAUČILA JU VÁZAT MAŠLIČKY NA BOTÁCH.

ÁJA MOTÁ MAŠLIČKU.

ZVLÁDNE JI ZA CHVILIČKU.

„Ležatá osmička“ je důležitý prvek pro propojování hemisfér. Velmi pomáhá, když si děti mašličky nejdříve vymodelují z modelíny, „přejíždí“ si po nich prstem, „Chytnou“ rytmus psaní s říkankou a pak teprve píší.

## E) SOUBOR LISTŮ ČÁRYMÁRY - GF prvky 4. skupiny

Prvky 4. skupiny jsou části psacího vázaného písma. Každému prvku jsme dali název, který dětem napomáhá k vybavení si tvaru - hlavně později, když se píší psací písmena, která se skládají z několika částí. Každý prvek lze nacvičovat (viz metodické video k prvku horní klička = „vlaštovka“):

a) Psáním na předlohu (viz kartičky, které jsou zde také k dispozici) - lze psát přes fólii.

- b) Vymodelováním z modelíny, obtahováním vymodelovaného tvaru.
- c) Psáním do mouky, krupice, písku, vodou na tabuli...
- d) Psáním na pracovní list, kde je prvek součástí obrázku (horní klička = vlaštovka) - dotvořením obrázku.
- e) Psáním prvku do liniatury v různých velikostech.

### **35. VLAŠTOVKA: ŠKOLÁK 1, STR. 16-17**

*VLAŠTOVKY DÁVNO ODLETĚLY DO TEPLÝCH KRAJIN. U NÁS BY UMŘELY HLADY, PROTOŽE HMYZ SE PŘED ZIMOU UKRYL DO SKRÝŠÍ. MŮŽEME SI NA NĚ VZPOMENOUT, JAK PŘED ODLETEM SEDĚLY NA ELEKTRICKÝCH DRÁTECH.*

#### **HORNÍ KLIČKA, HORNÍ KLIČKA, ODLETĚLA VLAŠTOVIČKA.**

Metodický postup ukázán na nahrávkách. Dobře zafixovat správný tvar, aby nebyla vlaštovka „rozčaplá“, tzn. zpětný tah dolů = dešťová čára šikmo dolů ve správném sklonu. Neuhnout doprava (list 18).

Pozor na křížení čar - na pomocné lince.

Začíná se „smrkovou čarou prohnutou“ (list 28).

### **36. HORNÍ KLIČKA (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 16-17**

### **37. LIST: ŠKOLÁK 1, STR. 18**

*L JAKO LES A TAKÉ JAKO LÍPA - NÁŠ NÁRODNÍ STROM. LÍPA MÁ LISTY VE TVARU SRDÍČKA.*

#### **LÍSTEK JAKO SRDCE, NAKRESLÍM HO LEHCE.**

### **38. SRDCOVKA (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 19**

Připomenout psaní „smrkové čáry“ - prohnuté (list 28).

#### **PŘI PSANÍ DO LINIATURU UŽ ŽÁCI SPOLEČNĚ NEŘÍKAJÍ RYTMICKOU ŘÍKANKU, ALE KAŽDÝ PÍŠE SVÝM TEMPEM.**

### **39. OSLÍK: ŠKOLÁK 1, STR. 21-22**

*PEPŮV DĚDA FILIP NA ŠUMAVĚ CHOVÁ MNOHO ZVÍŘAT. MILÁČKEM DĚTÍ JE OSLÍK MEL.*

#### **OSLÍČEK, OSLÍČEK, HLAVU MÁ JAK DOLÍČEK.**

**40. DOLNÍ ZÁTRH (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 23**

*ŘÍKÁ SE, ŽE SVATÝ MARTIN PŘIJEDE NA BÍLÉM KONI. MŮŽEME ŘÍCI:*

**41. RYBKA: ŠKOLÁK 1, STR. 24-25**

*INDIÁNI OVLÁDAJÍ VÝBORNĚ JÍZDU NA KONÍCH A NA KAJACÍCH. UMÍ  
NAPŘÍKLAD ŠÍPEM ULOVIT RYBKU NEBO JI CHYTÍ HOLÝMA RUKAMA.  
RYBIČKA MALIČKÁ JE MOKRÁ CELIČKÁ.*

**42. DOLNÍ KLIČKA (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 26-27**

**43. SLEPIČKA: ŠKOLÁK 1, STR. 28**

*OBĚ PEPOVY BABIČKY CHOVAJÍ MNOHO ZVÍŘAT. TAKÉ SLEPICE.  
SLEPIČKA, SLEPIČKA, ZOBE ŽLUTÁ ZRNÍČKA.*

**44. HORNÍ ZÁTRH (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 30**

**45. JEDNOTAŽKA PES: ŠKOLÁK 1, STR. 32-33**

*PEPA S ÁJOU SI RÁDI HRAJÍ SE PSEM SALIM, KTERÉHO MÁ DĚDEČEK  
NA ŠUMAVĚ. BABIČKA LÍDA, KTERÁ UČÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE, UČÍ DĚTI  
PEJSKA I JINÁ ZVÍŘÁTKA MALOVAT JEDNÍM TAHEM.*

**COPAK PEPA ČARUJE?**

**JEDNÍM TAHEM SVÉHO PEJSKA MALUJE.**

Platí vše, co pro předchozí jednotažky. Pokusit se nejdříve sladit rytmus říkanky a psaní (na větu COPAK PEPA ČARUJE? nakreslíme ouška a ocásek. Zbytek obrázku vyjde na 2. větu.)

**46. JEŽEK: ŠKOLÁK 1, STR. 36**

*JEŽKA ZIMA NEPŘEKVAPÍ. NA PODZIM SE POŘÁDNĚ VYKRMIL A PAK  
SE ZAHRABAL DO LISTÍ. TAM PŘEČKÁ DLOUHOU ZIMU.*

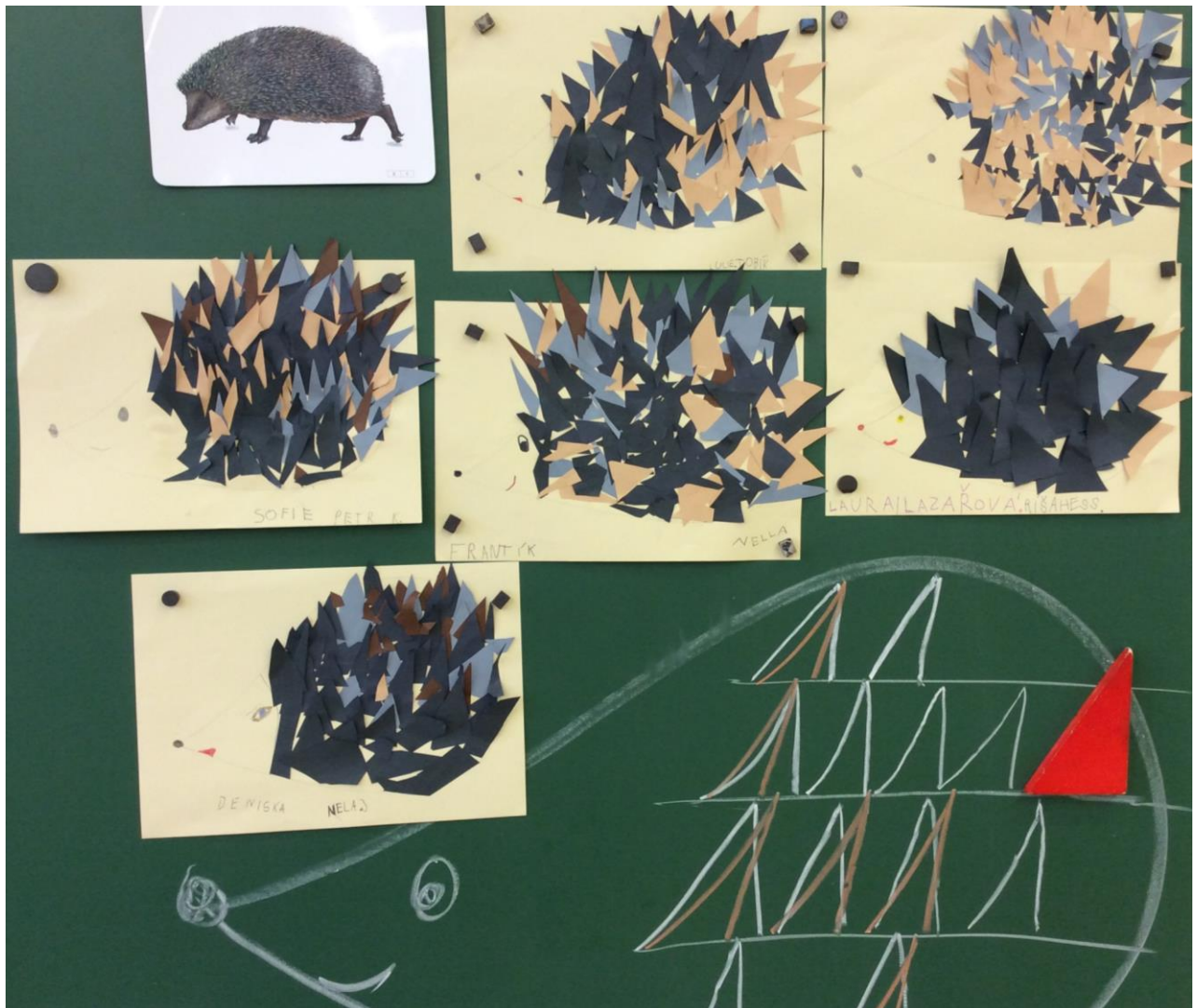
**ŠPIČATÁ BODLINA JAK JEDNIČKA ZAČÍNÁ.**

Nacvičit správný tvar. začínáme „smrkovou čarou - zespodu, prohnutá. Končíme „dešťovou - shora dolů, šikmá (neuhýbat doprava - nejsou to „zuby“, ale tvar jako „jednička“).



#### 47. OSTRÝ ZÁTRH - BODLINA (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 37

Ukázka nácviiku: ZŠ Krmelín (paní uč. R. Tylečková)



#### 48. TOTEM: ZÁŘEZY - ŠIKMÁ ČÁRA „dešťová“ i „smrková“ (do liniatury); ŠKOLÁK 1, STR. 40

*TÁTA UKÁZAL PEPOVI SVŮJ TOTEM Z DĚTSTVÍ A UČIL HO VYRÝVAT DO DŘEVA RŮZNÉ ČÁRY.*

Důsledně dbát na správné psaní čar: shora dolů (dešťová); zdola nahoru (smrková). Dbát na správný sklon, správný přítlak. Možno střídat velikosti čar - rytimizace.

#### 49. MYŠKA: ŠKOLÁK 1, STR. 44

*TAKÉ MYŠI SI PŘED ZIMOU DO SVÝCH DOMOVŮ NATAHALY KLÁSKY OBILÍ A JINÉ DOBROTY, ABY PŘEČKALY ZIMU A MĚLY DOST POTRAVY.*

## **TĚLO JAKO KAPKA, V DÍŘE SEDÍ MYŠKA.**

**50. KAPKA (do liniatury): ŠKOLÁK 1, STR. 46**

**51-55: KARTIČKY SE VŠEMI GF. PRVKY 4. SKUPINY (= ČÁSTI PÍSMEN)**

Kartičky lze rozstříhat a použít jako předlohu (ve fólii) na vymodelování tvaru, na obtahování prstem, fixou.

**56-67: NÁCVIK PSANÍ ČÍSLIC:** Mgr. Terezka Chaloupková ([www.veseláchaloupka](http://www.veseláchaloupka))